

TỈNH ỦY QUẢNG NGÃI PHÁT HUY SỨC MẠNH KHỐI ĐẠI ĐOÀN KẾT TOÀN DÂN TỘC, GÓP PHẦN THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI BỀN VỮNG

ĐINH LÝ HƯƠNG (*)

Tóm tắt: Trong những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy Quảng Ngãi, công tác dân tộc đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, góp phần củng cố quốc phòng, an ninh, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, giảm nghèo bền vững, nâng cao đời sống cho đồng bào dân tộc thiểu số... Tuy nhiên, quá trình lãnh đạo, chỉ đạo vẫn còn những hạn chế, bất cập, vì vậy cần có giải pháp đồng bộ, phù hợp để công tác dân tộc của tỉnh Quảng Ngãi tiếp tục phát huy hiệu quả khi thực hiện mô hình tổ chức chính quyền địa phương 02 cấp.

Từ khóa: Công tác dân tộc; khối đại đoàn kết; lãnh đạo; Tỉnh ủy Quảng Ngãi.
Abstract: In recent years, under the leadership of the Quang Ngai Provincial Party Committee, ethnic affairs have achieved significant results, contributing to strengthening national defense and security, building the great national unity bloc, eradicating poverty, and improving the living conditions of ethnic minorities. However, the leadership and direction still reveal certain limitations and shortcomings. Therefore, it is necessary to adopt comprehensive and appropriate solutions so that Quang Ngai's ethnic affairs, following its merger with Kon Tum province, can continue to be effective under the two-tier local government model.

Keywords: Ethnic affairs; great national unity; leadership; Quang Ngai Provincial Party Committee.

Ngày nhận bài: 20/5/2025 Ngày biên tập: 01/7/2025 Ngày duyệt đăng: 19/7/2025

Nghị quyết số 202/2025/QH15 ngày 12/6/2025 của Quốc hội về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh nêu rõ: “Sắp xếp toàn bộ diện tích tự nhiên, quy mô dân số của tỉnh Kon Tum và tỉnh Quảng Ngãi thành tỉnh mới có tên gọi là tỉnh Quảng Ngãi. Sau khi sắp xếp, tỉnh Quảng Ngãi có diện tích tự nhiên là 14.832,55km², quy mô dân số là 2.161.755 người⁽¹⁾. Bên cạnh những lợi ích to lớn thì việc sáp nhập tỉnh Kon Tum và Quảng Ngãi còn góp phần thống nhất đầu mối lãnh đạo, nâng cao hiệu quả quản lý các mặt hoạt động nói chung và công tác dân tộc nói riêng. Trong lãnh đạo công tác dân tộc, việc sáp nhập sẽ tạo điều kiện phối hợp thực hiện chính sách hiệu quả, phân bổ nguồn lực hợp lý, góp phần phát

triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống đồng bào dân tộc thiểu số, bảo tồn văn hóa và tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

1. Vai trò lãnh đạo công tác dân tộc trong phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh ủy Quảng Ngãi

Thời gian qua, việc phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc (MTTQ), các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân về công tác dân tộc luôn được Tỉnh ủy Quảng Ngãi (trước sáp nhập) đặc biệt quan tâm. Tỉnh ủy Quảng Ngãi luôn chú trọng tuyên truyền, vận động, giáo dục, thuyết phục quần chúng nhân dân thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và Tỉnh ủy về công tác dân tộc. Tích cực vận động đồng bào nâng cao cảnh giác, không để các thế lực thù địch lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Trên cơ sở bám sát thực tiễn về trình độ

(*) ThS; Phòng Văn hóa xã hội, xã Ia Chim, tỉnh Quảng Ngãi

dân trí và đặc điểm, tình hình của từng địa phương, Tỉnh ủy, HĐND, UBND, MTQT tỉnh Quảng Ngãi và các tổ chức chính trị - xã hội đã thực hiện đa dạng hóa các hình thức tập hợp đồng bào dân tộc. Đồng thời, huy động các nguồn lực tham gia làm tốt công tác dân tộc trên từng lĩnh vực cụ thể.

Hiện nay, tỉnh Quảng Ngãi đang tập trung nguồn lực đầu tư cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS), nhất là Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi. Đây là chương trình mục tiêu quốc gia của Nhà nước dành riêng cho vùng đồng bào DTTS và miền núi, được đón nhận và kỳ vọng sẽ tạo nên bước đột phá trong công tác dân tộc và thực hiện chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ta.

Ngoài ra, tỉnh Quảng Ngãi còn triển khai thực hiện nhiều chương trình, dự án tại các vùng đồng bào DTTS và miền núi như: Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021 - 2025, Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021 - 2025; chính sách đối với người có uy tín trong vùng đồng bào DTTS; Đề án giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống; Đề án tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin hỗ trợ đồng bào DTTS... Đến nay, khu vực miền núi trong tỉnh có 100% xã có đường ô tô đến trung tâm xã được nhựa hóa, cứng hóa; 94,8% thôn có đường ô tô đến trung tâm được cứng hóa; 95,5% thôn, tổ dân phố có nhà sinh hoạt cộng đồng. Các công trình thủy lợi, chợ, hệ thống cấp điện, nước sinh hoạt... từng bước được đầu tư đồng bộ. Tỷ lệ người dân sử dụng điện quốc gia đạt 98%; 91% dân số được sử dụng nước sinh hoạt hợp vệ sinh. Tỷ lệ trường học được kiên cố hóa đạt 100%; 67,7% trường học các cấp đạt chuẩn quốc gia; 100% trạm y tế có bác sĩ, thôn có nhân viên y tế; 76% trạm y tế đạt chuẩn quốc gia⁽²⁾.

Bên cạnh đó, hàng năm, Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Quảng Ngãi luôn chú trọng lãnh đạo, chỉ đạo các cơ quan, đơn vị liên quan nghiên cứu, xây dựng và tổ chức thực hiện các cuộc kiểm tra, giám sát việc chấp hành chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác dân tộc... Nội dung tập trung vào kiểm tra, giám sát việc thực hiện các chương trình, dự án hỗ trợ

phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số như: Chương trình 135, Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2030, chính sách hỗ trợ đất ở, đất sản xuất, nước sinh hoạt, giáo dục, y tế... Thông qua kiểm tra, giám sát đã kịp thời phát hiện những khó khăn, vướng mắc, bất cập trong quá trình triển khai chính sách; đồng thời chấn chỉnh, xử lý những sai phạm (nếu có), qua đó giúp nâng cao hiệu quả thực hiện nhiệm vụ chính trị của các tổ chức đảng, chính quyền và cán bộ, đảng viên, đồng thời đề xuất, kiến nghị với tỉnh và Trung ương ban hành cơ chế, chính sách, tạo điều kiện, nguồn lực để triển khai thực hiện các chương trình, dự án, để đạt kết quả cao hơn.

Dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo sát sao của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Quảng Ngãi, thông qua các giải pháp đồng bộ, toàn diện, kinh tế vùng đồng bào DTTS và miền núi tỉnh Quảng Ngãi tiếp tục tăng trưởng, cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng, tổng giá trị sản xuất (theo giá so sánh năm 2010) giai đoạn 2021-2023 đạt hơn 26.000 tỷ đồng. Tỷ trọng các ngành nông, lâm, ngư nghiệp đạt 27,86%; công nghiệp - xây dựng 49,65%; dịch vụ 22,49%⁽³⁾. Đến năm 2024, tỉnh Quảng Ngãi (trước sáp nhập) có 103 xã đạt chuẩn nông thôn mới, 05 huyện, thành phố đạt chuẩn, hoàn thành nhiệm vụ xây dựng nông thôn mới. Tỷ lệ hộ nghèo trên địa bàn tỉnh theo chuẩn mới quốc gia còn 4,3%, giảm 1,83%, trong đó, miền núi giảm 7,63%, đồng bằng giảm 0,58%, vượt kế hoạch năm⁽⁴⁾. Diện mạo vùng đồng bào dân tộc thiểu số ngày càng khởi sắc, đời sống của người dân ngày càng được nâng cao, hòa nhập vào sự phát triển chung của cả nước, góp phần bảo đảm an sinh xã hội bền vững.

2. Những khó khăn, vướng mắc trong lãnh đạo công tác dân tộc của Tỉnh ủy Quảng Ngãi

Thứ nhất, sự chênh lệch về phát triển kinh tế - xã hội giữa vùng dân tộc thiểu số và vùng đồng bằng ngày càng rõ rệt.

Thực tế cho thấy, sự chênh lệch về kinh tế - xã hội, về hạ tầng giao thông, điện, nước, dịch vụ y tế, giáo dục, văn hóa, giải trí giữa vùng DTTS và vùng đồng bằng ở các tỉnh, thành phố

trong cả nước nói chung và tỉnh Quảng Ngãi nói riêng luôn là vấn đề nan giải, gây nhiều khó khăn trong quá trình thực hiện nhiệm vụ công tác của các cấp ủy, chính quyền, trong đó có công tác dân tộc. Bên cạnh đó, sự chênh lệch về thu nhập, đời sống và trình độ dân trí của người dân vùng DTTS và vùng đồng bằng cũng tác động không nhỏ đến hiệu quả lãnh đạo công tác dân tộc của các cơ quan này.

Thứ hai, công tác quy hoạch và thực hiện chính sách về công tác dân tộc còn nhiều hạn chế.

Một số quy hoạch về công tác dân tộc chưa đồng bộ và phù hợp với nhu cầu, điều kiện cụ thể của từng địa bàn, dẫn đến việc triển khai các chính sách, dự án không phát huy được thế mạnh, tiềm năng của vùng miền, phong tục tập quán của đồng bào nơi đây. Bên cạnh đó, chiến lược quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh chưa lồng ghép, tích hợp hiệu quả các chính sách dân tộc dẫn đến việc các dự án đầu tư chưa đúng trọng tâm theo hướng phát triển bền vững cho đồng bào vùng DTTS. Mặt khác, việc phân bổ nguồn lực đầu tư cho các chương trình phát triển dân tộc còn chưa đồng đều, chưa đáp ứng nhu cầu thực tế tại các vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn.

Thứ ba, tuyên truyền, vận động về công tác dân tộc chưa đáp ứng yêu cầu đặt ra.

Ở vùng núi cao, tình trạng “trắng sáng” hoặc sáng yếu đối với các phương tiện truyền thông như truyền hình, phát thanh, internet... cao khiến cho việc tiếp cận và truyền tải thông tin đến đồng bào các DTTS gặp khó khăn, đặc biệt là ở các xã vùng sâu, vùng xa. Bên cạnh đó, việc thiếu hụt nguồn lực và đội ngũ tuyên truyền viên là một thách thức lớn, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả triển khai các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác dân tộc. Mặt khác, tác động tiêu cực từ không gian mạng và các luồng thông tin xấu, độc cũng là một thách thức lớn trong công tác tuyên truyền thông tin chính thống đến đồng bào nơi đây. Đặc biệt, các thế lực thù địch, phản động thường lợi dụng sự thiếu hiểu biết của đồng bào DTTS về các vấn đề như tranh chấp đất đai, tôn giáo, văn hóa truyền thống để “thổi phồng” mâu thuẫn, từ đó lôi kéo, dụ dỗ người dân tham gia các tổ chức bất hợp pháp, vi phạm pháp luật.

Thứ tư, công tác lãnh đạo phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, nhất là ở cơ sở hiệu quả chưa cao.

Đội ngũ cán bộ làm công tác MTTQ và các tổ chức chính trị - xã hội ở cơ sở của tỉnh Quảng Ngãi vẫn còn hạn chế về năng lực chuyên môn và kinh nghiệm thực tiễn nên việc nghiên cứu, phổ biến văn bản của cấp trên có lúc, có nơi chưa bám sát thực tiễn. Đặc biệt, ở cấp cơ sở - nơi có vai trò quan trọng trong tiếp cận và phản ánh nguyện vọng của nhân dân, nhiều cán bộ, đoàn thể còn thiếu kỹ năng, kiến thức về công tác dân tộc, kỹ năng tổ chức giám sát, phản biện. Điều này dẫn đến việc giám sát chưa có trọng tâm, thiếu sâu sát và chưa phát huy hết vai trò cầu nối giữa nhân dân với chính quyền. Mặt khác, công tác phối hợp giữa chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội có lúc, có nơi còn thiếu chặt chẽ.

Thứ năm, hoạt động kiểm tra, giám sát trong thực hiện công tác dân tộc chưa đáp ứng yêu cầu đề ra.

Với đặc thù địa bàn rộng, phức tạp, với nhiều dân tộc thiểu số sinh sống rải rác ở vùng núi cao, vùng sâu, vùng xa đã gây khó khăn cho tỉnh Quảng Ngãi trong thực hiện công tác kiểm tra, giám sát, nhất là trở ngại về địa hình để tiếp cận thực tế và thu thập thông tin từ đồng bào nên ít nhiều làm giảm hiệu quả việc nắm bắt, đánh giá và xử lý kịp thời các vấn đề phát sinh. Bên cạnh đó, nguồn nhân lực làm công tác kiểm tra, giám sát về công tác dân tộc còn thiếu về số lượng và chưa đồng đều về trình độ chuyên môn; đội ngũ cán bộ am hiểu sâu sắc về văn hóa, phong tục tập quán của các DTTS còn hạn chế; công tác phối hợp giữa các ngành, các cấp trong việc kiểm tra, giám sát chưa được triển khai đồng bộ.

3. Giải pháp tăng cường sự lãnh đạo của Tỉnh ủy Quảng Ngãi đối với công tác dân tộc thời gian tới

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Tỉnh ủy, cán bộ, đảng viên về vai trò, tầm quan trọng của công tác dân tộc.

Cần tiếp tục quán triệt, phổ biến sâu rộng các quy định, hướng dẫn của Trung ương, của tỉnh về thực hiện Quy chế dân chủ

ở cơ sở gắn với thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tư khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; Nghị quyết số 04/NQ-TW về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; Kết luận số 01-KL/TW về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị khóa XII “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”... Trên cơ sở đó, lãnh đạo, chỉ đạo các cơ quan, đơn vị liên quan đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, phổ biến các chỉ thị, nghị quyết, kết luận, đề án liên quan đến công tác dân tộc.

Hai là, phát huy vai trò của các tổ chức trong hệ thống chính trị từ tỉnh đến cấp xã và những người có uy tín ở địa phương trong thực hiện công tác dân tộc.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội cần tích cực tuyên truyền, vận động đồng bào các dân tộc hiểu rõ chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ta, nâng cao tinh thần đoàn kết, tương trợ trong cộng đồng. Thực hiện tốt chức năng giám sát, phản biện xã hội để kịp thời phản ánh, tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc trong quá trình triển khai công tác dân tộc tại cơ sở. Đặc biệt, cần chú trọng phát huy vai trò của những người có uy tín trong cộng đồng DTTS, bởi đây là những cá nhân được đồng bào tin yêu, tôn trọng, có ảnh hưởng lớn đến đời sống tinh thần và các phong trào cộng đồng, cần được quan tâm, hỗ trợ để tham gia tích cực vào các hoạt động vận động, tuyên truyền, giải quyết các mâu thuẫn, xung đột tại địa phương, góp phần giữ vững an ninh trật tự.

Ba là, kiện toàn tổ chức bộ máy thực hiện công tác dân tộc và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ chuyên trách thực hiện công tác dân tộc.

Nghiên cứu, hoàn thiện quy định rõ chức năng, nhiệm vụ của Ban Dân tộc tỉnh Quảng Ngãi, tăng cường phối hợp với các sở, ngành liên quan và các địa phương vùng DTTS. Ngoài ra, cần đảm bảo sự thống nhất trong chỉ đạo và tổ chức thực hiện chính sách dân tộc thông qua việc phân công rõ đầu mối chủ trì, phối hợp giữa các cấp, các ngành; xây dựng kế hoạch hoàn thiện đội ngũ cán bộ dân tộc cấp tỉnh, cấp xã với cơ chế hoạt động rõ ràng, được đào tạo bài bản và có thẩm

quyền thực thi chính sách cụ thể. Đội ngũ cán bộ dân tộc phải được bồi dưỡng, đào tạo chuyên sâu để nâng cao trình độ, kỹ năng công tác, đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Trong đó, chú trọng: “... từng bước hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật, bảo đảm đồng bộ, góp phần nâng cao chất lượng, bảo đảm tỷ lệ hợp lý đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức người dân tộc thiểu số tham gia vào các cơ quan của Nhà nước, đơn vị sự nghiệp công lập từ Trung ương đến cơ sở”⁽⁵⁾.

Bốn là, tăng cường kiểm tra, giám sát trong lãnh đạo công tác dân tộc.

Cần xây dựng chương trình kiểm tra, giám sát toàn diện, thường xuyên đối với các tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên, đặc biệt là những người trực tiếp làm công tác dân tộc; tăng cường công tác giám sát việc thực hiện các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước liên quan đến công tác dân tộc, từ đó đánh giá đúng thực trạng và đề xuất các giải pháp phù hợp với thực tiễn của tỉnh; đẩy mạnh công tác phối hợp giữa Tỉnh ủy Quảng Ngãi (mới) với các cơ quan Trung ương trong việc kiểm tra, giám sát; đồng thời, tổ chức các hội nghị, tọa đàm trao đổi kinh nghiệm nhằm nâng cao hiệu quả quản lý công tác dân tộc, góp phần tạo sự đồng thuận, thống nhất từ Trung ương đến địa phương trong triển khai chính sách dân tộc./.

Ghi chú:

(1) Quốc hội, *Nghị quyết số 202/2025/QH15 ngày 12/6/2025 về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh.*

(2) Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ngãi, *Báo cáo số 291/BC-UBND ngày 29/11/2024 về tình hình thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh năm 2024 và nhiệm vụ, giải pháp năm 2025.*

(3) Xem <https://chinh sach cuoc song.vn/angai-tao-chuyen-bien-manh-me-vung-dong-bao-dan-toc-thieu-so/51820.html>, ngày 30/11/2024.

(4) Xem <https://baoquangngai.vn>.

(5) Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 402/QĐ-TTg ngày 14/3/2016 phê duyệt Đề án phát triển đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức người dân tộc thiểu số trong thời kỳ mới.*